

Startdocument

Rekenkamer Apeldoorn

Vastgesteld op 27 juni 2024

Rekenkamer gemeente Apeldoorn

Samenstelling

Dick Smorenberg (voorzitter)
Bernadette Jansen
Gert-Jan Walgemoed

Interim-secretaris

Jelle Sangers

Secretaris/onderzoeker

Kelly van Osch

Postadres

Postbus 9033
7300 ES Apeldoorn

E-mail: rekenkamer@apeldoorn.nl

Website: <https://www.apeldoorn.nl/commissies-en-adviesorganen/rekenkamer-apeldoorn>

Voorwoord

Per januari 2024 heeft Apeldoorn een nieuwe rekenkamer. Vol ambitie nemen we de rol en missie van de rekenkamercommissie over om met onafhankelijke onderzoeken een positieve bijdrage te leveren aan de kwaliteit van het gevoerde beleid van de gemeente Apeldoorn en een bijdrage te leveren aan de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraad.

In dit startdocument beschrijven we hoe we de overgang organiseren, en met welke onderzoeken we van start gaan.

We danken de RKC voor het goede onderzoekswerk dat de afgelopen jaren verricht is, voor het uitgebreide overdrachtsdocument en de plezierige gesprekken die tot een soepele overdracht hebben geleid.

Wij zien er naar uit om dit goede werk voort te zetten!

Dick Smorenberg
Voorzitter rekenkamer

Inleiding

Per 1 januari 2024 is de rekenkamercommissie van de gemeente Apeldoorn opgehouden te bestaan. Vanwege veranderde [wetgeving](#) is het per die datum niet meer toegestaan dat raadsleden zitting hebben in een rekenkamer. Daarom is per die datum de [Verordening gemeentelijke rekenkamer Apeldoorn](#) ingegaan.

De voormalige rekenkamercommissie heeft in januari 2024 een uitgebreid en adequaat overdrachtdossier gepubliceerd met het oogpunt een soepele overgang te bewerkstelligen. In het voor u liggende startdocument beoogt de nieuwe rekenkamer aan te geven hoe deze overgang wordt georganiseerd. Omdat de rekenkamer snel van start wil gaan met het initiëren van onderzoeken, zal de missie zonder wijziging worden overgenomen van de voormalige rekenkamercommissie. Deze zal de rekenkamer later tegen het licht houden, om desgewenst aan te passen. Dit proces zal naar verwachting worden afgerond aan het einde van 2025 waarna dit document wordt opgevolgd door een ambitiesdocument met een langere looptijd.

Missie

De missie van de Rekenkamer luidt derhalve als volgt:

De rekenkamer ziet het als haar missie in het belang van de inwoners van gemeente Apeldoorn zichtbaar te maken waar de gemeente haar geld, inzet en tijd aan besteedt, wat er van die bestedingen terecht komt in de zin van resultaat en maatschappelijke effecten en hoe dat zich verhoudt tot het beleid dat de gemeenteraad vooraf heeft geformuleerd. De rekenkamer doet dat door onderzoek te verrichten en op basis van haar bevindingen conclusies en aanbevelingen te formuleren die zij in een rapport uitbrengt aan de gemeenteraad. Deze publicaties zijn openbaar en derhalve ook beschikbaar voor de inwoners van Apeldoorn. Het is de ambitie van de rekenkamer om aanbevelingen zodanig te formuleren dat ze een leereffect voor de gemeente inhouden en daarmee effect hebben op de opstelling en uitvoering van toekomstig beleid.

In de duale verhoudingen is het college van burgemeester en wethouders verantwoordelijk voor de uitvoering van beleid en heeft de gemeenteraad de rol om kaders te stellen, te controleren en de inwoners te vertegenwoordigen. De rekenkamer wil met haar onderzoek deze rollen van de gemeenteraad versterken. Het werk van de rekenkamer kenmerkt zich door objectiviteit en onafhankelijkheid. Dat wil zeggen, de rekenkamer is onpartijdig en niet vooringenomen en baseert haar conclusies en aanbevelingen op geconstateerde bevindingen. De rekenkamer wil met haar rapporten leer- en -verbeterprocessen stimuleren.

Taken

De taken van de rekenkamer staan in de [Verordening gemeentelijke rekenkamer Apeldoorn](#) die per 1 januari 2024 van kracht is geworden:

1. De rekenkamer Apeldoorn heeft als taak het onderzoeken van en het adviseren aan de raad over de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het college gevoerde beleid.
2. De rekenkamer Apeldoorn kan ook onderzoek instellen naar:
 - a. NV's en BV's (en dochtermaatschappijen hiervan) waarin de gemeente (samen met andere gemeenten, provincies of het Rijk of alleen) tenminste 50% van de aandelen bezit.

- b. Subsidies (inclusief leningen en garanties) aan rechtspersonen, commanditaire vennootschappen, VOF's en natuurlijke personen die door de gemeente zijn verstrekt ten laste van de gemeentebegroting, over de jaren waarop deze subsidie, lening of garantie betrekking heeft.
- c. Privaatrechtelijke rechtspersonen waarmee de gemeente contracten sluit voor uitvoering van een publieke taak mits de gemeente het recht heeft om bij de betreffende organisatie controles uit te voeren ten aanzien van de geleverde goederen of diensten. Dit gaat bijvoorbeeld over de inkoop van jeugdzorg of maatschappelijke ondersteuning.
- d. Een door de rekenkamer Apeldoorn ingesteld onderzoek naar de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid bevat geen controle van de jaarrekening als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Bevoegdheden

De rekenkamer heeft krachtens de [wet](#) ruime bevoegdheden om haar onderzoekstaken te kunnen vervullen. Deze bevoegdheden zijn per 1 januari 2024 verruimd op de volgende onderdelen:

- het 'gevoerde bestuur' wordt 'gevoerde beleid' en daarmee bedoelt de Tweede Kamer dat de bevoegdheid van de Rekenkamer ruim moet worden opgevat;
- de wet geeft extra bevoegdheden voor het onderzoeken van 'verbonden partijen'.

Werkwijze

De werkwijze van de rekenkamer wordt in onderstaande documenten beschreven en gereguleerd:

- a) Verordening
- b) Reglement van Orde
- c) Onderzoeksprotocol

a) Verordening

De verordening stelt het volgende over de werkwijze van de rekenkamer:

Artikel 10. Werkprogramma

1. *De rekenkamer Apeldoorn stelt jaarlijks, mede aan de hand van de aangedragen onderwerpen, een werkprogramma vast. Vaststelling van het werkprogramma geschiedt niet eerder dan nadat de klankbordgroep in de gelegenheid is gesteld daarover een advies uit te brengen.*
2. *De raad kan de rekenkamer Apeldoorn, voorafgaand aan de opstelling van het werkprogramma, gemotiveerd verzoeken een onderwerp in het werkprogramma op te nemen. Indien de rekenkamer Apeldoorn niet aan het verzoek van de raad voldoet, motiveert zij dat naar behoren.*

Artikel 11. Probleemstelling en onderzoeksopzet

1. *Probleemstelling en onderzoeksopzet zijn een eigen verantwoordelijkheid van de rekenkamer Apeldoorn, met inachtneming van het gestelde in artikel 4.*
2. *Een vastgestelde onderzoeksopzet brengt de rekenkamer Apeldoorn ter kennis van de raad, het college en eventueel een derde partij zoals vermeld in artikel 3, lid 2.*

Artikel 12. Uitvoering onderzoek

- 1. Elk rapport van de rekenkamer Apeldoorn, betrekking hebbend op een onderzoek, bevat een verantwoording over de wijze waarop de rekenkamer Apeldoorn dat onderzoek heeft verricht en waarop zij van haar bevoegdheden gebruik heeft gemaakt.*
- 2. Bij de uitvoering van haar onderzoek draagt de rekenkamer Apeldoorn zorg voor de toepassing van het beginsel van hoor en wederhoor over de feitelijke bevindingen ten aanzien van de organisatieonderdelen, instellingen en de daarbij werkzame personen die onderwerp van onderzoek zijn.*
- 3. Bij de uitvoering van haar onderzoek draagt de rekenkamer Apeldoorn zorg voor de toepassing van het eigen privacyreglement of geeft de rekenkamer Apeldoorn een uiteenzetting over hoe de gegevens worden gebruikt, zodat dit voor zowel de onderzoeksfase als latere archivering helderheid biedt op het aspect van omgaan met de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) voor betrokkenen.*

Artikel 13. Onderzoeksrapport

- 1. De rekenkamer Apeldoorn legt de resultaten van haar onderzoek vast in een concept-onderzoeksrapport.*
- 2. Betrokkenen worden in de gelegenheid gesteld om binnen een door de rekenkamer Apeldoorn te stellen termijn, die tenminste twee weken bedraagt, aan de rekenkamer Apeldoorn kenbaar te maken of en zo ja welke feitelijke onjuistheden in het concept-onderzoeksrapport staan vermeld. Betrokkenen zijn zij van wie de taakuitoefening (mede) voorwerp van onderzoek is geweest. De rekenkamer Apeldoorn bepaalt verder wie nog meer als betrokkenen worden aangemerkt.*
- 3. Bestuurlijk betrokkenen worden in de gelegenheid gesteld om binnen een door de rekenkamer Apeldoorn te stellen termijn, die tenminste twee weken bedraagt, aan de rekenkamer Apeldoorn kenbaar te maken of en zo ja welke feitelijke onjuistheden in het concept-onderzoeksrapport staan vermeld.*
- 4. Na vaststelling door de rekenkamer Apeldoorn worden het onderzoeksrapport en de nota van conclusies en aanbevelingen, alsmede de eventuele aanmerkingen op het rapport van betrokkenen zo spoedig mogelijk, onder toezending van een afschrift aan het college en betrokkenen, aan de raad aangeboden.*
- 5. Het is aan de rekenkamer Apeldoorn of deze een concept-raadsvoorstel wil aanleveren aan de griffie, maar de griffie stelt het raadsvoorstel op ter aanbieding van het onderzoeksrapport.*

Artikel 14. Monitoring aanbevelingen

De griffie verstrekt de raad jaarlijks vóór 1 mei een meerjarenoverzicht van de aan de raad en het college gedane voorstellen van de rekenkamer Apeldoorn welke door de raad zijn overgenomen en door de raad zelf moeten worden uitgevoerd, vergezeld van de wijze waarop aan de voorstellen vervolg is gegeven.

- b) Reglement van orde*

Voor het nieuwe reglement van orde heeft de rekenkamer voorlopig gekozen om het modelreglement van orde van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) als basis te nemen, met aanpassingen voor de Apeldoornse situatie.

c) Onderzoeksprotocol

Het doel van een onderzoeksprotocol is om waarborg te bieden voor de kwaliteit van de onderzoeken van de rekenkamer en voor een goed verloop van het gehele onderzoeksproces binnen de organisatie. Daarnaast wil de rekenkamer met een onderzoeksprotocol inzicht verschaffen in haar werkwijze en hierdoor bijdragen aan de transparante sfeer waarbinnen de rekenkamer haar taken wil uitoefenen.

Ook hier is het model van de NVRK als basis gekozen, met aanpassingen voor de Apeldoornse situatie.

Soorten onderzoek

De rekenkamer heeft de ambitie om twee tot drie onderzoeken per jaar te houden:

1. Een opvolgonderzoek waarin de opvolging van aanbevelingen van een onderzoek uit het verleden wordt onderzocht;
2. Een langjarig onderzoek dat een onderwerp uit het coalitieprogramma volgt;
3. Een ander onderzoek naar een specifiek onderwerp of beleidsterrein, dan wel naar een gemeenschappelijke regeling of verbonden partij. Dit kan ook een DoeMee-onderzoek¹ zijn.

Uiteraard blijft het mogelijk om aan de hand van de actualiteit QuickScans en rekenkamerbrieven op te stellen. In de missie staat vermeld dat de rekenkamer de ambitie heeft om aanbevelingen zodanig te formuleren dat ze een leereffect voor de gemeente inhouden en daarmee effect hebben op de opstelling en uitvoering van toekomstig beleid. Deze ambitie daagt de rekenkamer uit om naar geschikte methoden te zoeken voor de presentatie van rapporten en de weergave van aanbevelingen. Waar passend, gebruikt de rekenkamer alternatieve vormen van onderzoek en presentatie.

Samenwerking met de gemeenteraad

De rekenkamer heeft, zoals vermeld, ruime onderzoeksbevoegdheden. De door de rekenkamer opgeleverde onderzoeken dienen de taakstellende en controlerende taken van de gemeenteraad. Een goede samenwerking met de gemeenteraad is daarom van groot belang. Faciliterend hierin is de in de verordening genoemde klankbordgroep.

De rekenkamer wil in formele zin tenminste drie keer per jaar vergaderen met de klankbordgroep. Buiten deze formele momenten zijn rekenkamerleden regelmatig aanwezig bij raadsbijeenkomsten.

De klankbordgroep zal door de rekenkamer ingezet worden voor de volgende zaken, passend binnen het onderzoeksprotocol:

1. Bespreken van de punten die in artikel 4, lid 7, van de verordening worden genoemd:
 - a. werkprogramma;
 - b. jaarverslag;
 - c. (tussen)evaluatie.
2. Consultatie over de te agenderen onderzoeken:

¹ In een DoeMee-onderzoek doet een aantal rekenkamers gezamenlijk onderzoek, waarbij een andere rekenkamer of bijvoorbeeld de NVRK opdrachtgever is. De NVRK heeft hiervoor een protocol opgesteld.

- a. De lange lijnen bespreken: wat speelt langjarig in de gemeente en bij ‘verbonden partijen’?
 - b. De groslijst bespreken: welke suggesties² voor onderzoek heeft de klankbordgroep?
3. Advisering van de klankbordgroep aan de rekenkamer ten aanzien van:
- a. Onderzoeksoptzet: hoe zorgen we voor een doeltreffend onderzoek?
 - b. Raadvoorstel na afronding onderzoek: hoe borgen we dat de aanbevelingen worden opgevolgd?
 - c. Communicatie met de gemeenteraad na afronding onderzoek: houden we een PMA?

Werkprogramma 2024-2025

De rekenkamer heeft in de periode april-mei 2024 de raadsfracties benaderd met de vraag om met mogelijke onderzoeksonderwerpen te komen. De leden van de rekenkamer hebben ook zelf onderzoeken aangedragen. Dit heeft geleid tot het volgende werkprogramma:

- Meerjarig onderzoek over het onderwerp “brede welvaart” uit het collegeprogramma 2022-2026;
- Quick scan / rekenkamerbrief over de vraag welke lessen Apeldoorn getrokken heeft uit de landelijke toeslagenaffaire;
- Rekenkameronderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van afvalinzameling, afvalscheiding en diftar;
- Opvolgonderzoek naar eerder rekenkameronderzoek “Thuiszitters een zorg?”.

De volgende onderwerpen worden op de groslijst geplaatst:

- Onderzoek naar Inzicht, haalbaarheid en kosten van (niet voltooide) begrote projecten ouder dan 3 jaar, waar wel middelen voor zijn gereserveerd;
- Onderzoek naar vergelijk met vergelijkbare gemeenten met betrekking tot de niet wettelijke taken;
- Onderzoek naar Multi gebruik van gemeentelijk vastgoed zoals schoolgebouwen;
- Onderzoek klacht, beroep en rechtsgang, hoe verminderen we de proceskosten;
- Onderzoek naar de groene mal (evaluatie, doeltreffendheid, aanbevelingen voor de toekomst);
- Onderzoek naar de I-visie / digitale dienstverlening.

Het werkprogramma wordt met de klankbordgroep besproken en daarna definitief vastgesteld.

² De rekenkamer zal deze vraag ook jaarlijks stellen aan de afzonderlijke fracties in de gemeenteraad.